

Félálom-lovagok

Ha jól emlékszem, sose láttam az utcánkban lakó, fura öltözékű öregurat mást, mint felemást viselni. De míg az erkélyen tett-vett, ápolta a petúniáit, szórta a morzsát a galamboknak, s kötözgette a szalagot az unokája lófark-frizurájába, föl se tűnt, hogy utcai pantallót hord hálósobai pizsamakabátjához. Istenem, kora reggel van, amolyan félidő éjszaka és nappal közt, illik hozzá a félöltözék. Nem látszott különösnek, ha a kapuban is így mutatkozott trécselni házmesterrel, szomszédasszonyal, szemetessel, hogy ő most a nadrágba húzott, cipőbe bújtatott lábával már az utcán van, hálókabátos szivével még az ágyban -- féllábbal itt, félszívvel ott, két világ határán. Még amikor így ment végig az utcán tejért, kifliért, zöldségért a sarki boltba, sem tetszett furcsának ez a furcsa jelmez: a hibátlan élre vasalt nadrág, a makulátlanul fényes cipő, s hozzá ez az estélyinél is estélyibb, egyenesen éjszakai zakó, úgyszólván ágybéli frakk, a pizsamakabát. Őregember, szereti a kényelmet, nem zavartatja magát, s otthonias házirendjével igazán nem zavarja az utca rendjét. Elvégre nem papucsot visel, sem hálósipkát, semmiféle nyilvánosságra nem tartozó illetlenséget, hanem kifogástalan nadrágot és kifogástalannak mondható pizsamakabátot.

Feltűnni akkor tűnt fel nekem, amikor egy esőre hajló délután nem a szokott bevásárlószatyorral, hanem a hálókabátja ujjára akasztott esernyővel láttam őt kilépni a kapun. Nyilván hosszadalmasabb útra indult, nem a sarki boltig, hanem korzózni

vagy látogatóba. Az eső aztán el is eredt, s mire hazajövőben az utca végén estefelé megjelent, már nyitott ernyő alatt közelgett. Ez már egy kicsit sok volt a jóból, a felemás öltözék most már felemás, és bizony visszás benyomást tett. Fönn az eső, mely semmiképp sem hálósobai eredetű, lenn meg ez a félig-meddig mégiscsak hálóhelyi jelenség: egy pizsamakabát és a hozzá csak bajosan illő nyitott ernyő. Akárhogy nézem, ez már maskara. S mert maskara, kipattantott belőlem egy kaján ötletet: ez a bácsika rendszeresen félálomra öltözik. Kaján ötlet, tudom, de hát az ember rajzolgat magában olykor efféle karikatúrát a társairól, kivált, ha azok így-úgy, viselkedéssel, viselettel okot is adnak karikatúrának látni őket. Ugyan melyikünk nem látszik gyakran vagy néhábban az ember torzképének? Magamban tehát, mi tagadás, csúfot űztem ebből a jámbor, otthonias és ártatlan, mitsemsejtő öregúrból, akit utcai alsójában és intim felsőjében pedig már megszoktam, egy kicsit a szivembe zártam és teljesen rendjén valónak találtam. Kinevettem őt a csúfondáros megfogalmazással: íme, az ember, ki félálomra öltözik.

Aztán ez a gunyoros ötlet mégis elindított bennem egy kis gondolatsort, melynek végén odáig jutottam, hogy az esernyőből és holmi háló-hacukából tákolt, felemás jelmez talán mégse olyan kinevetni való maskaradé. Hátha épp ez az a viselet, amely az élet minden alkalmához a legjobban illő, hátha épp ez a divat-kompozíció lehetne az egész emberiség legmegfelelőbb egyenruhája? Talán ez a kicsi öregúr nem pusztán kényelemből viseli az erkélyen, míg a virágokat ápolja és az unokáját fésülgeti, nem slamposságból megy így vásárolni, sétálni, netán látogatóba, nem agyalágyultan jár az utcán pizsamakabátban és esernyővel. Hanem azért öltözik így, mert valami fontos felismerésre jutott. Nem hanyag ő, hanem bölcs, hálósobák és utcák bölcse,

aki élete hosszán, sok tapasztalatból, sok-sok megfigyelésből rájött, hogy az embernek naphosszat, évhosszat, élethosszigan igenis félálomra kellene öltözködnie, kifogástalan pantallóba és hozzá kifogástalan pizsama-zakóba, pizsama-zsakettbefrakkba-díszmagyarba, ha valamit is ad magára, és szalonképes kíván lenni a világban. Mivelhogy ez a felemás mez, felemás ünneplő, felemás maskara és kimenő-ruha illik a leghívebben ahhoz a felemás állapothoz, mely az álmok és a valóságok közt helyezkedik el, s közhasználatúan életnek neveztetik. Ez a felemás öltözék fejezi ki az alkalomhoz legjobban illőn, milyen alkalomszerű jelenség az ember, fél lábbal az utca kövezetén, fél szívvel az álmaiban.

Mert könnyen föltehető, hogy ez a bácsika is, többi magyapai korban ért társához hasonlóan, fiú-unokát álmodott magának, akit az erkélyen majd csúzlizni tanít, és minden efféle férfias csinYTEVÉSRE, s lett az álmaiból a valóságban egy kislány, kinek a lófark-frizurájába szalagot kell kötni, babramunkával. Lehet, nem is városi erkélyt álmodott magának, ahonnan félálom-öltözékben kell lejánni a zöldségeshez, hanem álmodott magának öregségére valami kis vadászházat, férfias rengeteg mélyén, honnan hetyke, zergetollas kalpagjában, őzbőr zekében s nem pizsamában, ki-kicsap holdvilágnál vaddisznólesre. Karjára fűzött puskával s nem esernyővel, kijár hajnalonta szarvasra, s ha az a lak esetleg magasan van s messze, a Kárpátokban valahol, akár medvére is. Ott majd, így álmodozta, nem holmi kotyogó galambnépet etetget, hanem kőszáli sasokkal társalog néhanap, ahogyan férfiúhoz s nem ily bácsikához illik. Lehet, nagyobb távlatokat álmodott magának, mint a kaputól a fűszeresig, földkörüli utakat álmodott. Indiáig, honnan majd hoz egy daliás tigrisfogat a daliás

unokájának, hogy daliás tekintélye legyen majd neki a lányok szemében.

Könnyen lehet, hogy effélékről álmodott a kicsike öreg, ki most ballagni szokott a kövezeten, esernyősen és pizzamában, félálomra öltözve, nem valami férfiasan ugyan, de igen valószínűságon. Könnyen lehet, hogy effélékről álmodozott ő valaha, mert hisz ilyesmit álmodozik össze a fél emberiség, mindig nagyobb, mint a valóság. Holdvilágos éjszakán -- az operett-nóta is így tartja -- királyfiról álmodik a lány, majd nőül megy egy anyagbeszerzőhöz. Főosztály-vezetésről álmodik a hálósipkás, és mire elballag a nyugdíjig, karjára akasztott esernyővel, jó, ha osztályvezetésig vergődött. Amerre szem ellát, féligmeddig teljesült álmok. Utcahosszat bandukolnak a félálom-lovagok. Vértjükpalástjuk egy pizzamakabát, fegyverzetük az esernyő, melyet jól meg lehet forgatni, ha cseperegni kezd. Illik hozzájuk, illik hozzánk, emberekhez, a ránkszabott, testhez álló egyenruha, félálomok felemás uniformisa.

Lámcsak, milyen élethű arcmássá kerekedett lassan-lassan a karikatúra, melyet az öregúrról oly kaján ötlettel magamban rajzolgatni kezdtem. S mindinkább elszégyellem magam a csúfolódás miatt, mire a legvégére járok ennek a kis gondolat-sornak. Mire odajutok, hogy egy nap majd mégiscsak megjelenik ő nem felemásan. Ez a kis öregúr majd megjelenik tetőtől talpig kifogástalanul, semmi pizzama, semmi esernyő, hanem fényes cipő, vasalt nadrág, a hozzávaló zakó, sötét nyakkendő, skatulyából kivéve, látogatásra készen. Tetőtől talpig fényes nappalra, teljes ünnepi ébrenlétre, s nem holmi félálomra öltöztetik őt abban az órában, mikor végtelen álmába kezd.